

JÁN SENEŠ

GEOLOGICKÁ STAVBA ŠIRŠIEHO OKOLIA OBCE NEPORADZA V OKRESE ŠAFÁRIKOV

(Obr. 12 v texte, ruské a nemecké resumé)

Územie som zmapoval v r. 1949. Hranicu mapovaného úseku na východe a juhovýchode tvorí štátna hranica, na severe čiara medzi kopcom Halombükk a obcou Kesovce, na západe a juhozápade pustatina Lóczy a kopec Örhegy.

Terén je budovaný prevažne oligocénnymi vrstvami, miocén nie je vyvinutý a pliocén je zastúpený len na severnej časti terénu v podobe štrkov. Najväčšia časť terénu je pokrytá pleistocénnymi a holocénnymi usadeninami.

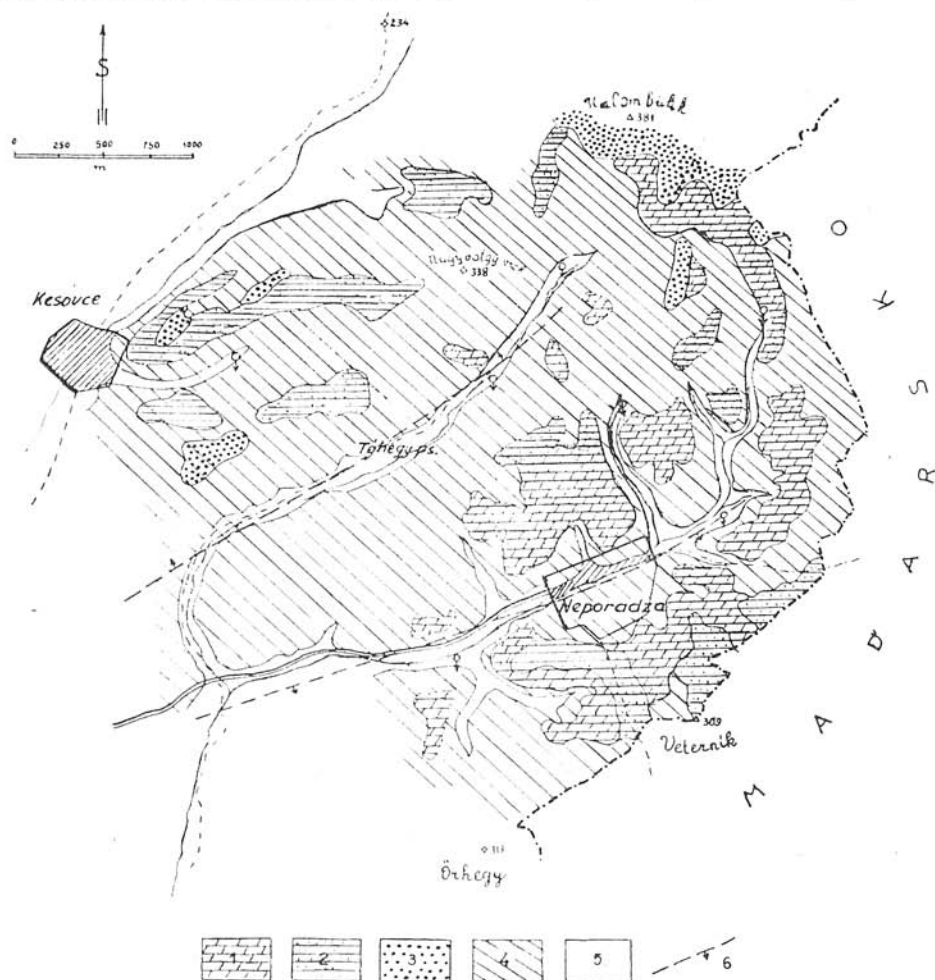
Oligocén je zastúpený piesčitými slieňmi a slienitými pieskami s veľkým obsahom sludy. Tieto vrstvy na základe ich fauny a analógie so susednými oligocénnymi terénmi južného Slovenska a tiež pre ich regresívnu povahu môžeme zaradiť do vrchnej časti oligocénu, do chattského stupňa. Piesčité slieňe hnedožltej, vo vyšších partiách modrošedej farby a so šlirovým rozpadom, zastupujú spodný horizont chattu. Tieto vrstvy budujú mierne kopce v okolí Neporadze, svahy pod kopcom Halombükk a doliny severne od Neporadze. Z týchto vrstiev som vyzbieral morskú makrofaunu, v ktorej sú zastúpené tieto druhy:

Amussium corneum denudata (R s s.), *Leda gracilis* Desh., *Nucula compressa* Phil., *Nucula comta* Goldf., *Aloidis gibba* (Oliv.), *Spisula subtruncata triangula* (Ren.), *Phacoides schloenbachi* (Koen.).

Táto fauna ukazuje na oligocénny šlíř veľmi typickú asociáciu druhov. Batymetrický charakter fauny je hlboký, neritický až batyálny.

Vo vyšších horizontoch chattského stupňa sú vyvinuté slienité a vápenaté piesky so zle zachovanou, neurčitelnou faunou. Týmto súvrstvím je zastúpená pravdepodobne len spodnejšia časť vrchného chattu. Jeho najvrchnejšie partie, ktoré v klasickom polobrakickom vývine poznáme z okolia Lučenca a z Modrého Kameňa, na tomto území sa nevyskytujú. Boli pravdepodobne oddenudované za niektorej kontinentálnej periódy v miocéne. Slienité a vápenaté piesky sú rozšírené južne od Neporadze v nadloží piesčitých slieňov. Vrchol kopca severne od dediny je budovaný tiež z týchto pieskov. Najviac sú rozšírené severne od tóhegyskej doliny, medzi kop-

com Halombükk a dedinou Kesovce. V pieskovni pri Kesovciach sú vrstvy hodne slienité a prechádzajú do hlbšieho horizontu chattu. V záreze cesty pri kesovskom cintoríne sa do nich už vklínajú vložky žltého vápenatého

Obr. 12. Geologická mapa Širšieho okolia obce Neporadza, okr. Šafárikovo.

Zostavil J. Seneš.

1 — piesčité sliene miestami so šlirovým rozpadom — spod. chatt, 2 — slienité piesky — vrch. chatt, 3 — štrky a červené íly — pliocén — panón, 4 — hlina a spraš — pleistocén, 5 — áluviálne náplavy — holocén, 6 — predpokladané poklesy s označením smeru poklesu.

piesku. Pieskovcové lavice vrchného chattu, ktoré vidíme v tehelni pri Šafárikove, v nadloží modrošedých piesčitých slienov na našom teréne nie sú vyvinuté.

Spodné, ako aj vyššie horizonty chattu, obsahujú hodne rastlinných zvyškov donesených z morského pobrežia. Miestami sú zuhoľnatené, ba v okolí Neporadze sa vyskytujú aj tenké centimetrové vložky čierneho uhlia.

Miocén som na tomto teréne nenašiel. Štrky, ktoré pokrývajú vrcholy vyšších kopcov, sú pravdepodobne pliocénne a nie sú ekvivalentom spodnomiocénnej štrkovej formácie.

Pliocén sa vyskytuje v severnej časti mapovaného územia v podobe štrkov. Valúny sa skladajú prevažne z kremeňa a triasového vápenca a ich veľkosť sa mení od 1 cm do 9 cm. Miestami sú stmelené červeným ílom. Ležia na najvyšších bodoch terénu a tvoria vrcholy kopca Halombükk a kopca východne od Kesoviec. Tu štrky ležia diskordantne na pieskoch vrchného chattu na kopci Halombükk a východne od neho na šlírovej fácií spodného chattu. V týchto štrkových usadeninách som nenašiel žiadnu faunu ani flóru. Ich červený ílovitý tmel a nerovnomerná veľkosť valúnov poukazuje na suchozemský pôvod. Pravdepodobne sú ekvivalentmi panónskych štrkových usadenín a ohňovzdorných ílov, ktoré sa vyskytujú severnejšie od nášho terénu v okolí Gemerskej Hôrky, Plešivca a v Rožňavskej kotline.

Pleistocén je zastúpený sprašovými usadeninami a hlinou. Dolina neporadzská a dolina tóhegyská sú vyplnené aluviálnymi náplavmi.

Preskúmaný terén je príliš malý na to, aby sa mohli robiť nejaké presnejšie tektonické uzávery. Okrem toho v piesčitých a slienitých oligocénnych vrstvách je ťažko merať smery a úklony, aj keď sú dobre odkryté. Chattské piesky južne od Neporadze sú mierne uklonené na juhozápad. Slienité piesky pri Kesovciach ležia vodorovne. Prítomnosť dislokácie v teréne dokazuje uloženie pliocénnych štrkov, ktoré pri Kesovciach ležia vo výške 250—260 m na vrchnom chatte a západne od kopca Halombükk vo výške 320—340 m na šlírovej fácií spodného chattu. Z výškových rozdielov medzi spodným a vrchným chattom v juhovýchodnej časti terénu predpokladám väčšiu antiklinálu, prípadne brachyantiklinálu, ktorej juhozápadné krídlo leží na našom teréne, východné alebo severovýchodné krídlo je na maďarskom území. Jadro tejto antiklinály je zo šlírového vývinu spodného chattu, ktoré zo západu, severu a juhozápadu je obkolesené piesčitým súvrstvím vrchného chattu. Táto antiklinála je rozseknutá dvoma poklesmi, ktoré smerujú pozdĺž neporadzskej a tóhegyskej doliny.

15. II. 1954

*Uhoľný prieskum n. p.
Turčianske Teplice*

ГЕОЛОГИЧЕСКОЕ СТРОЕНИЕ ОКРЕСТНОСТЕЙ СЕЛ. НЕПОРАДЗА
В РАЙОНЕ ШАФАРИКОВО

(Рис. 12 в тексте)

Местность образована верхнеолигоценовыми и плиоценовыми отложениями. На участке, где производилось картирование, миоцен отсутствует. Нижний хетт представлен песчанистыми мергелями, имеющими часто отдельность, как у образований шлира. В них найдена следующая фауна:

Amussium corneum denudata (R. s. s.), *Leda gracilis* Desh., *Nucula compressa* Phil., *Nucula compta* Goldf., *Aloidis gibba* (Oliv.), *Spisula subtruncata triangula* (Ren.), *Phacoides schloenbachi* (Koen.).

Верхний хетт состоит из песков и мергелистых песков. Плиоцен, представленный галечниками и красными глинами, лежит на вершинах высоких холмов. На олигоцен он налегает с угловым несогласием.

Слои олигоцена сложены в пологие складки. В юго-восточной части участка, где производилось картирование, находится большая антиклиналь, рассеченная двумя сбросами северо-восточного направления.

Перевод со словацкого В. Андрусовый

Разведка угля, Турчанске Теплице

Объяснение рис. 12 в тексте

Геологическая карта окрестностей сел. Непорадзе в районе Шафариково. Геологическая карта окрестностей сел. Непорадзе в районе Шафариково. Составил Ян Сенеш, 1949.

1 — песчанистые мергели, местами с отдельностью отложений шлира (нижний хетт), 2 — пески и мергелистые пески, (верхний хетт), 3 — галечники и красные глины (плиоцен — паннон), 4 — суглинки и лесс (плейстоцен), 5 — аллювиальные наносы (голоцен), 6 — предполагаемые сбросы и направление сбросов.

JÁN SENEŠ

DER GEOLOGISCHE BAU DER WEITEREN UMGEBUNG
DES DORFES NEPORADZA IM BEZIRK ŠAFÁRIKOV

(Abb. 12 im Texte)

Das Gebiet wird durch höhere oligozäne und pliozäne Sedimente aufgebaut. Die miozäne Schichtenfolge fehlt im kartierten Gebiet. Der untere Chatt ist durch sandige Mergel vertreten, die oft Schlierenzerfall aufweisen. Sie enthalten folgende Makrofauna: *Amussium corneum denudata* (R. s. s.), *Leda gracilis* Desh., *Nucula compressa* Phil., *Nucula compta* Goldf., *Aloidis gibba* (Oliv.), *Spisula subtruncata triangula* (Ren.), *Phacoides schloenbachi* (Koen.). Der obere Chatt ist durch Mergelsand-

steine und Sande aufgebaut. Das Pliozän ist durch Schotter und rote Tone vertreten, die die Gipfel der höheren Hügel bedecken und diskordant am Oligozän liegen.

Die oligozänen Schichten sind mäßig gefaltet. Im südöstlichen Teile des kartierten Terrains zeigt sich eine größere Antiklinale, die durch zwei Senkungen nordöstlicher Richtung Zerspalten ist.

*Kohlenforschung,
Turčianske Teplice*

Erläuterung der Fig. 12 im Texte

Geologische Karte der weiteren Umgebung des Dorfes Neporadza im Bezirk Šafárikovo. Zusammengestellt von Ján S e n e š 1949.

1. Sandmergel, stellenweise mit Schlierenzerfall (unterer Chatt), 2. Mergelsande und Sande (oberer Chatt), 3. Schotter und rote Tone (Pliozän — Pannon), 4. Ton und Löß (Pleistozän), 5. Alluvien (Holozän), 6. Vorausgesetzte Senkungen mit der Senkungsrichtung.